

Bijlage 1. Toelichting stand van zaken bij de voortgangsbrief implementatie Omgevingswet

Voortgang van de implementatie van de stelselherziening

In deze toelichting bij de voortgangsbrief implementatie omgevingswet van 14 oktober 2022 ga ik nader in op de stand van zaken van de implementatie en de aan uw Kamer eerder gedane toezeggingen. Net als in de vorige brieven ga ik daarbij in op:

1. de totstandkoming van het stelsel van wet- en regelgeving,
2. de stand van zaken van het DSO,
3. de stand van zaken in de implementatie
4. integriteit.

1. Gevolgen van inwerkingtreding van de wet

Totstandkoming van het stelsel

In het wettelijke stelsel is een groot deel van de regels over de fysieke leefomgeving samengebracht. Die regels zijn nu nog versnipperd over een groot aantal regelingen van het Rijk, gemeenten, waterschappen en provincies. Het stelsel van de Omgevingswet vervangt in 148 wetten, AMvB's en regelingen volledig. Daarnaast is er wetgeving die gedeeltelijk wordt geïntegreerd, zoals de Wet milieubeheer, de Waterwet, de Mijnbouwwet en de Woningwet. Het nieuwe stelsel geeft uitvoering aan meer dan 85 Europese richtlijnen, verordeningen en internationale verdragen. De regels bieden daarmee het kader en de waarborgen voor het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

Instrumentarium

De wetgeving zorgt voor harmonisatie van instrumenten en stroomlijning van procedures. Het Rijk en decentrale overheden krijgen een gereedschapskist met instrumenten voor beleid, besluitvorming en regelgeving voor de leefomgeving. Voorbeelden daarvan zijn de omgevingsvisie, het omgevingsplan, de omgevingsverordening en de omgevingsvergunning. Deze instrumenten bieden de mogelijkheid voor een integrale benadering. De inzet van het nieuwe instrumentarium past bij actuele opgaven en thema's in de fysieke leefomgeving, zoals de woningbouwopgave of de aanpak van stikstof, waar veel onderdelen van de leefomgeving nauw met elkaar samenhangen. Het instrumentarium kan worden benut voor gebiedsgerichte keuzes om fysieke en milieuruimte evenwichtig te verdelen. Overheden gaan van start met het leggen van de ruimtelijke puzzel om alle opgaven goed in te passen. Provincies ontvangen daarvoor dit najaar van het Rijk het startpakket. Daarnaast biedt de Omgevingswet instrumenten voor het voeren van regie, door Rijk of provincie, op overstijgende maatschappelijke opgaven. Het integrale instrumentarium van de Omgevingswet biedt daarvoor het instrumentarium. Dit kan bijvoorbeeld via het stellen van instructieregels. Het instrumentarium zal bovendien nog worden verbreed voor woningbouwopgaven via de Wet versterking regie volkshuisvesting.

Voor initiatiefnemers, zoals burgers en bedrijven, biedt het nieuwe instrumentarium de mogelijkheid om activiteiten in samenhang bij een loket (digitaal) aan te vragen bij één bevoegd gezag en met één gestroomlijnde procedure. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van digitale mogelijkheden van het omgevingsloket. Op die manier krijgt hij snel een antwoord of hij of zij, onder welke voorwaarden, zijn activiteit mag verrichten. Voor omwonenden en belanghebbenden is van belang dat de Omgevingswet vroegtijdige betrokkenheid en participatie stimuleert. Vroegtijdige betrokkenheid kan bijdragen aan de kwaliteit en het draagvlak van de besluitvorming. Daarnaast voorziet de Omgevingswet in rechtsbescherming (inspraak en beroep) met toepassing van de algemene regels en waarborgen van de Algemene wet bestuursrecht.

Inwerkingtreding en toepassing van het instrumentarium

Vanaf het moment van inwerkingtreding kan het instrumentarium van de Omgevingswet worden benut voor activiteiten en maatschappelijke opgaven op het gebied van de fysieke leefomgeving. In de door uw Kamer aangenomen motie is dat als volgt verwoord: constaterende, dat de Omgevingswet het benodigde instrumentarium levert om de grote fysieke opgaven integraal aan te kunnen pakken en ruimtelijke procedures aanzienlijk kan verkorten.¹

De ervaringen met de Crisis- en herstelwet (Chw) laten zien dat er behoefte is aan een nieuwe werkwijze en instrumentarium. Zo zijn er veel aanvragen voor het kunnen toepassen voor het

¹ Kamerstukken I 2021/22, 33 118, DZ.

bestemmingsplan met verbrede reikwijdte op basis van de Chw. Deze werkwijze wordt gebruikt voor het kunnen realiseren van woningbouw, waaronder flexwoningen. Deze aanvragen moeten nu per keer worden gedaan. Bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet is deze werkwijze de standaard. Het laat zien hoe we over de jaren heen vanuit de praktijk toegroeien naar het eindbeeld in 2029.

Om het instrumentarium van de Omgevingswet daadwerkelijk toe te passen, starten de voorbereidingen in de praktijk nu al. De uitvoeringspraktijk heeft dan ook behoefte aan duidelijkheid wanneer zij van de nieuwe mogelijkheden gebruik kunnen maken en onder welk rechtsregime zij hun activiteiten en projecten moeten voorbereiden. Dat geldt zowel voor initiatiefnemers bij het vragen van vergunningen als voor overheden voor hun beleid voor de leefomgeving. Het geldt ook voor derden-belanghebbenden die gebruik willen maken van de mogelijkheden voor participatie. De voorbereidingen in de praktijk zijn in volle gang. Om dubbel werk en vertraging in de gebiedsontwikkeling te voorkomen, is het dan ook zaak om tijdig de stap te zetten naar een definitieve invoeringsdatum, zodat iedereen weet waar hij of zij aan toe is.

Dit speelt overigens ook bij het maken van beleid en regelgeving, omdat bij de uitwerking van het Klimaatakkoord, het regeerakkoord en andere aanpassingen van regelgeving wordt voortgebouwd op de Omgevingswet. Een voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van de Wet versterking regie volkshuisvesting. Om verder aan Nederland te bouwen is het van belang om op korte termijn een stap te zetten op weg naar een verantwoorde invoeringsdatum. Anders worden kansen gemist en blijft de noodzakelijke aanpak van urgente maatschappelijke opgaven achter.

Gevolgen van het uitstel voor andere wet- en regelgeving

Regelgeving die nog in voorbereiding is en voor 1 juli 2023 in werking moet treden, zal moeten worden voorzien van een extra wijziging van het huidig recht - naast die van het stelsel van de Omgevingswet. Daarnaast zijn er enkele wet- en regelgevingstrajecten die afhankelijk zijn van het stelsel van de Omgevingswet. Dit betreft de regelgeving over kwaliteitsborging voor het bouwen.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is afhankelijk van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Uitstel van de Omgevingswet betekent dat de Wkb automatisch mee schuift. In de brief van 16 december jl. heeft mijn voorganger uw Kamer geïnformeerd over de stand van zaken van de inwerkingtreding van de Wkb, naar aanleiding van de vergadering van de Monitoringsgroep Wkb in november.² De Monitoringsgroep heeft toen geconcludeerd dat de wetgeving gereed is, partijen voldoende geïnformeerd zijn, er voldoende ervaring is met de Wkb, de informatie-uitwisseling tussen partijen op orde is, de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw operationeel is en dat er voldoende instrumenten en kwaliteitsborgers zijn. Er zijn een aantal aandachtspunten gesignaleerd die van een voldoende passend antwoord moesten worden voorzien. In mijn brief van 12 juli jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de vergadering van de Monitoringsgroep Wkb in mei, waarin de voortgang op de nog resterende aandachtspunten is besproken.³ De aandachtspunten voor de periode voorafgaand aan inwerkingtreding op de actielijst zijn afgehandeld. Onder andere met een werkwijze voor gefaseerde ingebruikname, informatie over bouw- en sloopveiligheid, informatie voor BAG-registraties, het kostenonderzoek bij kleine bouwwerken, het plan van aanpak voor de monitoring en evaluatie en de praktijkbeschrijving van de wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek. In het DSO-LV zijn de formulieren voor het indienen van een Wkb-melding gerealiseerd en getest. De vergunningcheck voor de bouwactiviteit technisch is eveneens gerealiseerd.

In de periode tot aan inwerkingtreding wordt verder gewerkt aan het inrichten van de beheerorganisatie, de communicatie aan alle partijen en het blijven oefenen middels proefprojecten. Partijen zijn er klaar voor en bereiden zich voor op gelijktijdig inwerkingtreding met de Omgevingswet.

2. Voortgang in de ontwikkeling van het DSO

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is een samenhangend geheel met een centrale landelijke voorziening (DSO-LV) en decentrale voorzieningen. Die werken in ketens samen en het digitale stelsel bestaat daarom uit afspraken over hoe in dit stelsel informatie geordend en gestandaardiseerd wordt en aan elkaar wordt doorgegeven. Waar dit stelsel wettelijk aan moet voldoen staat beschreven in de wet- en regelgeving die uw Kamer heeft vastgesteld.

² Kamerstukken I 2021/22, 34453, AB

³ Kamerstukken I 2021/2022, 34453, AH.

Onder gezamenlijke aansturing van mijn bestuurlijke partners Vereniging Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en het Rijk ontwikkelt het gezamenlijke programma DSO het centrale deel van het DSO. Onderdeel van dit centrale deel is DSO-LV met daarin de loketfunctie waar alle bevoegde gezagen, initiatiefnemers en belanghebbenden kunnen zien welke regels op welke locaties van toepassing zijn en vergunningaanvragen of meldingen kunnen doen. DSO-LV vervangt drie bestaande toepassingen die niet meer voldoen aan de maatschappelijke verwachtingen en aan het einde van hun technische levenscyclus zijn: het huidige Omgevingsloket Online (Olo), de Activiteiteninternet module (AIM) en Ruimtelijkeplannen.nl.

In opdracht van bevoegde gezagen ontwikkelen vele softwareleveranciers decentrale systemen. Zo ontstaat een stelsel van op elkaar afgestemde informatiesystemen: het DSO. Binnen het stelsel worden drie deelketens onderscheiden die inhoudelijk samenhangen: van Plan tot publicatie ('Planketen'), Van idee tot afhandeling ('VTH-keten') en Van vraag tot informatie ('Oriëntatieketen').

2.1. DSO-LV

2.1.1. Stabiliseringsperiode, inregelen en oefenen met software

Ik heb u eerder bericht dat het DSO-LV dit voorjaar in een stabiliseringsperiode gebracht om daarmee ruimte te geven aan commerciële softwareleveranciers in de planketen om hun laatste stappen te zetten en al hun klanten tijdig voor te bereiden. Dit is uitgewerkt in afspraken en vastgelegd in de aangescherpte Hoofdroute 2022. Ik constateer dat alle leveranciers deze periode goed hebben benut. De weerslag is te zien in de uitkomsten van de indringende ketentesten. Kortheidshalve verwijs ik naar bijlage 3 waarin de uitkomsten van fase 2 van deze testen wordt toegelicht en bijlage 2 waarin ik hierop mijn beleidsreactie geef.

2.1.2. Functionaliteiten DSO-LV: viewer en tijdreizen

Voor iedereen is het van belang om te kunnen zien welke regels en besluiten er gelden. Dat geldt in eerste instantie voor de officiële bekendmaking van regels en besluiten. Daarnaast is het voor de uitvoeringspraktijk van belang dat regels en kaarten in een *geconsolideerde* vorm kunnen worden geraadpleegd. De doorlopende tekst van een regeling moet in combinatie met gebundelde, interactieve, weergaven van de kaarten, goed raadpleegbaar zijn zodat (langs elektronische weg) is te zien welke regels op welke locaties van toepassing zijn. Deze wijze van ontsluiten via DSO/LV vormt een belangrijke aanvulling op de officiële bekendmaking van besluiten en regelgeving, via de portalen officiëlebekendmakingen.nl en lokaleregelgeving.nl. Het geheel dient ervoor te zorgen dat inzicht wordt geboden in de verschillende geldende regels en besluiten met goede mogelijkheden om van tekst naar kaart te gaan en vice versa. Inzichtelijk moet ook zijn welk orgaan welke besluiten heeft genomen. Dit is van belang voor de juridische duidelijkheid, een punt waar ook de Raad van State terecht aandacht voor heeft gevraagd.

Om voor een adequate ontsluiting te zorgen, wordt met bijdragen van praktijkexperts, waaronder decentrale overheden en de rechtspraak, bekeken welke viewer-functionaliteiten nodig en wenselijk zijn. Begin 2021 werd in dit traject duidelijk dat de focus op 'regels op maat' in de ontwikkelde DSO-viewer ('welke regels gelden op deze plek voor dit initiatief') moeilijk te combineren is met een andere behoefte, namelijk het verkrijgen van een integraal en samenhangend beeld van een regeling als geheel en de rechtsgevolgen daarvan voor een bepaalde locatie. Voortvloeiend daaruit wordt sinds zomer 2021 gewerkt aan een tweede DSO-viewer, gericht op dit doel. In juli 2021 is begonnen met een bouwtraject dat inmiddels heeft geresulteerd in een losstaande viewer die geschikt is om te oefenen (plannenvoordeleefomgeving.nl). Deze viewer zal ook in de eerste periode na inwerkingtreding beschikbaar blijven. Gelijktijdig worden de hierbij verworven inzichten nu verwerkt in de 'Viewer Document en Kaart' welke uiteindelijk een definitieve plek zal krijgen in het omgevingsloket.

Deze viewers zijn in ontwikkeling. Gelijktijdig kan ermee worden geoefend. Ook zullen deze viewers ondertussen verder worden getest, onder meer op stabiliteit, zodat de benodigde functionaliteiten voldoende robuust en tijdig beschikbaar zijn, bijvoorbeeld als de eerste besluiten worden vastgesteld of de eerste gerechtelijke procedures worden gestart. Hierbij zal nadrukkelijk ook aandacht worden besteed aan de wijze waarop de informatie uit officiëlebekendmakingen.nl en lokaleregelgeving.nl in samenhang met de informatie uit het DSO geraadpleegd kan worden. Het programma heeft de voortgangsbewaking en sturing op dit traject geïntensiveerd.

Bij alle data van inwerkingtreding zal na de inwerkingtreding verder worden gewerkt aan verbeteringen in gebruiksvriendelijkheid, met input en reflectie door praktijkexperts op basis van de opgedane praktijkervaringen. Hierbij zal ook aandacht zijn voor de koppeling en wijze van ontsluiten van andere informatie, zoals milieueffectrapportages, geluidsonderzoeken, etc.

Voor de duidelijkheid meld ik hier dat het open DSO-stelsel in opzet ruimte biedt voor meerdere viewers en leveranciers naar gelang de specifieke behoefte van hun klanten. Dit is mogelijk omdat er een standaard is ontwikkeld die de mogelijkheid geeft tot innovaties.

De afgelopen periode is ook de functionaliteit 'tijdreizen' gerealiseerd. Ook deze functionaliteit wordt de komende maanden nader beproefd en getest. De functionaliteit toont niet alleen regels en besluiten uit het verleden maar heeft ook de mogelijkheid om regels te vinden die (mogelijk) later zullen gaan gelden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen regels die al zijn vastgesteld (en waarvan de datum van inwerkingtreding dus bekend is) en regels die als onderdeel van een ontwerpbesluit nog in voorbereiding zijn (en waarvan de inwerkingtreding dus nog niet vaststaat). Tijdreizen is een belangrijke functionaliteit om eenvoudig de geldende regels en besluiten op een bepaald moment te kunnen vaststellen. Deze functie is bijvoorbeeld van belang voor de rechtspraak of voor overgangsrechtelijke situaties. Tijdreizen is vanaf de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk.

2.1.3. Aansluitingen

In bijlagen 10 en 11 vindt u de maandrapportage van augustus en september 2022 Aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet, zoals toegezegd tijdens het debat op 28 januari 2020 met uw Kamer.⁴ De monitor krijgt wekelijks een update op de website van het interbestuurlijke Programma Aan de Slag.⁵ Naar aanleiding van de motie van de Tweede Kamerleden Geurts en Boulakjar is toegezegd ook meer informatie over de oefenresultaten van het MKB met het DSO toe te sturen. Het oefenen gebeurt onder meer in zogeheten werkplaatsen. Vanaf september 2022 hebben er weer werkplaatsen met bedrijven en brancheorganisaties plaatsgevonden. Deze informatie vindt u onder paragraaf 3.3 MKB toets van deze brief.⁶ In de overzichten van de aansluitingen kunt u zien dat de technische en functionele aansluitingen toenemen. Per koppeling was het percentage bevoegd gezagen met een technische aansluiting op het DSO in september:

- **STAM**¹ (ontvangen aanvragen/meldingen): **98%**, was 96% in augustus
- **STOP**¹ (publiceren omgevingswetbesluiten): **98%**, was 97% in augustus
- **STTR**¹ (opstellen vragenbomen): **99%**, was 98% in augustus

Per koppeling was het percentage bevoegd gezagen met een functionele aansluiting in september:

- **STAM** (ontvangen aanvragen/meldingen): **98%**, was 96% in augustus
- **STOP** (publiceren omgevingswetbesluiten): **65%**, was 61% in augustus
- **STTR** (registreren vragenbomen): **99%**, was 98% in augustus

2.1.4. Vervolg DSO-LV

In het kader van de ontwikkeling van het DSO-LV en het DSO als volledig stelsel hecht ik belang aan de constatering vanuit het indringend keten testen (IKT)⁷ dat er mogelijk in de hele keten nog 'bugs' zitten die nog niet in beeld zijn gekomen. Ik heb u eerder aangegeven dat het voor de volgende stap in de ontwikkeling essentieel is dat het DSO daadwerkelijk in de praktijk wordt gebracht om juist dergelijke fouten op te kunnen sporen en op te kunnen lossen. Ook nadat de stap van betaversies naar productieversies wordt gezet volgen nog vele aanpassingen. In onze aanpak is hierop geanticipeerd. Onder de noemer "verhoogde dijkbewaking" en serviceketen-organisatie komen er, naast de al aanwezige capaciteit, extra maatregelen om adequaat te reageren op eventuele verstoringen na inwerkingtreding. Dit gaat volgens dezelfde lijnen waarmee in de afgelopen maanden bevindingen steeds snel en adequaat zijn opgelost. Zoals u weet wordt DSO-LV vanuit een agile-werkwijze met inbreng vanuit de uitvoeringspraktijk vormgegeven. Waarbij over de jaren heen steeds is gekeken: wat werkt? Wat kan beter? Wat moet anders? Het systeem wordt daarmee niet klassiek of 'top down' ontwikkeld.

⁴ T02851 en zoals aangegeven tijdens het notaoverleg in de Tweede Kamer van 25 november 2020.

⁵ De monitor kunt u vinden via onderstaande link:

<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/aansluitmonitor/> .

⁶ Kamerstukken II, 2021/22, 33118, nr. 229.

⁷ T03422 - Toezegging Uitkomsten van Integrale Ketentesten over Fase I en van de opvolgende fasen, 33.118/34.986.

Op basis van alle testen en toetsen stel ik vast dat de ontwikkeling van DSO-LV heel ver is gevorderd. Ik baseer dit op de volgende feiten:

- Sinds 2019 wordt achter de schermen met het DSO-LV gewerkt om te oefenen en te testen.
- DSO-LV is op vele manieren beproefd. Van de grote standaard bulkaanvragen en plannen tot aan de meest exotische zware en complexe geometrie.
- De standaarden voor de verschillende ketens en daarmee voor de verschillende software van leveranciers zijn over de jaren heen met inbreng van deze leveranciers ontwikkelt en naar volwassenheid gegroeid,
- Er is sprake van een langdurige stabilisatieperiode in de ontwikkeling aan de zijde van DSO-LV. Dit heeft gelegenheid gegeven aan de softwareleveranciers om hun ontwikkeling af te ronden, te stabiliseren en aan te tonen dat deze zich voorspelbaar gedraagt (de zogenaamde 'basischecks'). Veel softwareleveranciers hebben dit met de basischecks aangetoond.
- In het geval van de keten waarmee burgers en bedrijven hun aanvragen indienen is er sprake van een stabiliteit en hebben bevoegde gezagen gelegenheid gehad om te oefenen met DSO-LV en de lokale software.
- In het geval van de zogenaamde planketen – waarin de meeste innovatie zit – zijn stappen gezet richting inwerkingtreding. Wel is er nog aandacht nodig in de softwareontwikkeling, met testen en oefenen in de hele keten
- Er is een testinfrastructuur aanwezig en beheerorganisatie ingericht waarmee wij het vertrouwen hebben voldoende sturing te kunnen geven op de verdere doorontwikkeling.
- In indringend ketentesten (IKT) zijn tot nu toe voor inwerkingtreding geen blokkerende bevindingen aangetroffen. Waar er in de afgelopen periode wel bevindingen zijn geconstateerd zijn deze adequaat en snel opgelost.

De afgelopen jaren heeft in informatie over de voortgang door mijn voorgangers, mijzelf en in de Ac-ICT advisering met name de planketen centraal gestaan. Onderdeel van het werkend krijgen van het gehele digitale stelsel is het noodzakelijk dat bevoegde gezagen hun ruimtelijke plannen kunnen publiceren en kunnen wijzigen. In het geval van gemeenten en waterschappen is er de nuancering dat is voorzien in overgangsrecht. Ook is er - zoals ik u heb gemeld - voorzien in een zogenaamde alternatieve maatregel TAM-IMRO Omgevingsplan waarmee gemeenten tot een jaar na inwerkingtreding nog gebruik kunnen maken van huidige systemen om urgente gebiedsontwikkelingen doorgang te kunnen laten vinden.

2.1.3. Tijdelijk alternatieve maatregelen (TAM)

Zoals bij u bekend⁸ is voor een aantal risico's is als beheermaatregel een tijdelijke alternatieve maatregel (TAM) ingericht. Dit biedt bevoegd gezagen een alternatieve route ingeval zij om wat voor reden dan ook nog niet zelf gebruik kunnen of willen maken van de hoofdroute via DSO-LV. Zo wordt gezorgd dat de processen - urgente gebiedsontwikkeling en vergunningverlening - doorgang kunnen vinden. De keuze voor het gebruiken van een tijdelijke alternatieve maatregel ligt bij het bevoegd gezag. De noodzaak van testen en oefenen met een TAM hangt af van het soort maatregel: voor maatregelen op basis van dienstverlening is dit doorgaans niet nodig, voor maatregelen waarvoor het bevoegd gezag zelf nog iets moet doen (zoals TAM IMRO Omgevingsplan) wel. Hieronder vindt u een overzicht van de interbestuurlijke besproken TAMs.

- De **TAM IMRO** (Omgevingsplan) biedt gemeenten die nog geen werkende plansoftware hebben de mogelijkheid omgevingsplanwijzigingen (bijvoorbeeld nodig voor urgente gebiedsontwikkelingen) te doen in de huidige standaard (IMRO) met de huidige software. Deze TAM is getest en beschikbaar.
- De **TAM Projectbesluit** maakt het voor de verschillende overheden (waterschappen en provincies) die dit nog niet conform de STOP-TPOD standaard kunnen werken het mogelijk om toch een projectbesluit te publiceren. Hiervoor worden twee routes ingericht: één met de IMRO standaard en één die gebruikt maakt van de DROP-voorziening, voor die overheden die niet in IMRO werken. Deze TAM wordt uitgewerkt en wordt naar verwachting dit jaar getest.
- **TAM Publicatie Omgevingsverordening** geeft provincies de optie de Omgevingsverordening in IMRO te publiceren, of via de DROP voorziening als IMRO niet mogelijk is. Provincies geven aan dat zij allen mikken op publicatie van de omgevingsverordening in STOP-TPOD, maar dat zij graag beschikken over een vangnet omdat het nog niet volledig zeker is of alle provincies in staat zullen zijn de

⁸ T03420 - Toezegging Informeren werking tijdelijke alternatieve maatregelen IMRO bij voortgangsrapportage (33.118/34.986),

Omgevingsverordening te muteren. Deze TAM wordt nu gerealiseerd en is naar verwachting in november beschikbaar en getest.

- **TAM Reactieve interventie**, de **TAM Instructie** en de **TAM Voorbereidingsbesluit** zijn ook deel van het door de provincies gewenste vangnet. Deze TAM wordt nu gerealiseerd en zijn naar verwachting in december beschikbaar en getest.
- De **TAM Behandeldiensten** is om de overheden te helpen met de instellingen voor het routeren van de verzoeken (zoals vergunningsaanvragen) naar bijvoorbeeld een omgevingsdienst. Voor de overheden die dat willen, verzorgt het programma Ads de instellingen zodat de routing van de verzoeken goed verloopt. Inmiddels hebben 234 gemeenten zich hiervoor aangemeld. Overigens kunnen de overheden deze instellingen ook zelf doen en beheren, als zij hiervoor de benodigde kennis en software hebben. Deze TAM is beschikbaar en wordt al langer ingezet op de oefenomgeving van DSO-LV.
- **TAM Gerelateerde verzoeken** maakt het mogelijk om alle verzoeken van één initiatiefnemer of op één locatie te vinden. Overheden implementeren deze functionaliteit in hun eigen VTH-systeem. Zolang ze nog niet over deze functionaliteit beschikken kunnen zij deze TAM gebruiken. Hiervoor is geen eigen software nodig: er wordt een website ter beschikking gesteld door programma ADS waar deze informatie handig kan worden opgezocht. Deze TAM wordt op dit moment ingericht en is naar verwachting in november beschikbaar en getest.
- **TAM instellen omgevingsoverleg** geeft gemeenten de mogelijkheid het aanvragen van omgevingsoverleg "aan" te zetten in het Omgevingsloket door programma ADS. Afgesproken is dat deze instelling voor gemeenten standaard uit staat, zodat de initiatiefnemer wel een verzoek kan indienen, maar geen omgevingsoverleg kan aanvragen. Gemeenten kunnen deze instelling zelf aanpassen voor die activiteiten waarvoor zij omgevingsoverleg bieden aan initiatiefnemers, maar zij beschikken niet in alle gevallen over de software om dat te doen. Tot die tijd kunnen ze aan het programma Ads vragen deze instelling te wijzigen. Deze TAM wordt ingericht en is naar verwachting in november beschikbaar en getest.

2.1.4. Beheer

De onderdelen van het Digitale Stelsel Omgevingswet die afgebouwd zijn, zijn in de afgelopen jaren in beheer genomen. De komende periode wordt het DSO LV verder afgebouwd en worden de resterende onderdelen in beheer gebracht. Op basis van de hierover gemaakte afspraken in de Beheerovereenkomst en het Beheerarrangement is in de afgelopen jaren stap voor stap een beheersorganisatie ingericht die zorg kan gaan dragen voor een goed beheer, doorontwikkeling en uitbouw van de landelijke voorziening DSO. Voor het eerste beheerjaar waarin veel overgangswerkzaamheden verricht zullen moeten worden zijn de belangrijkste zaken zoals capaciteit en budget gewaarborgd. Voor de navolgende jaren maken BZK en de interbestuurlijke partners gezamenlijke afspraken over de beheerbehoefte en de gewenste doorontwikkeling en uitbouw. De beheerovereenkomst biedt hiervoor het gezamenlijke kader.

3. Voortgang Implementatie

In afwijking van andere stelselherzieningen heeft de implementatie vanaf het begin een plek te gekregen in de stapsgewijze aanpak, die doorloopt na inwerkingtreding. Ook het overgangsrecht heeft een belangrijke rol in inwerkingtreding. Het draagt bij aan een zorgvuldige overgang in realiseerbare stappen van het oude naar het nieuwe stelsel, bijvoorbeeld voor de waterschapsverordening en het omgevingsplan. Door uit te gaan van een incrementeel groeipad proberen we vooraf risico's te verkleinen maar ook ruimte te geven voor de cultuurverandering die nodig is om de volledige winst van de Omgevingswet uiteindelijk te kunnen verzilveren. Het proces van verandering is daartoe in 2015 opgestart vanuit het besef dat deze verandering veel tijd en inspanning vraagt en doorloopt na inwerkingtreding. Hieronder vindt u de stand van zaken.

3.1. Voortgang vijf Minimale Eisen

Hoofdroute 2022: vijf minimale eisen

Het zwaartepunt van alle activiteiten ligt de afgelopen tijd bij het zorgen dat alle overheden in ieder geval aan de voor hen geldende minimale eisen voor inwerkingtreding kunnen voldoen. Sinds 2016 volg ik samen met de bestuurlijke partners op diverse wijzen de voortgang van de implementatie bij de bevoegd gezagen. Hierover bericht ik u periodiek, waarbij ik mij concentreer op de vraag hoe ver organisaties zijn met het voorbereiden van de 5 criteria op de lijst met

minimale eisen zijn opgenomen.⁹ Het is aan de hand van deze criteria dat ik u informeer en met mijn bestuurlijke partners de aangescherpte Hoofdroute 2022 heb vormgegeven.

1. Criterium omgevingsvisie

Op basis van artikel 3.2 en 3.3. van de Omgevingswet is het een vereiste dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben Provincies en Rijk een vastgestelde omgevingsvisie hebben die voldoet aan de eisen van deze wet. Het is de bedoeling dat deze omgevingsvisie met behulp van de geldende standaard ontsloten zijn via DSO-LV.

Stand van zaken

- Alle omgevingsvisies zijn vastgesteld.
- Provincies hebben bij het publiceren de keuze of ze dit doen via de huidige IMRO-standaard of dat gepubliceerd wordt via de nieuwe DSO STOP-TPOD standaard. Beide mogelijkheden worden door DSO-LV ondersteund.

2. Criterium omgevingsverordening: Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft een provincie een vastgestelde omgevingsverordening die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet (hoofdstuk 7 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De omgevingsverordening is met behulp van de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB). Stand van zaken:

- Alle provincies hebben een omgevingsverordening die voldoet aan de eisen van de omgevingswet beschikbaar.
- Alle provincies aangesloten op de oefenomgeving en de productie-omgeving van het DSO-LV.
- Leveranciers van de provincies hebben de productiecheck voor initiële publicatie succesvol doorlopen.
- Niet alleen publiceren, maar ook muteren is noodzakelijk: de leveranciers zijn de lokale software gereed aan het maken voor muteren en zal dan ook hiervoor de productiecheck doorlopen.
- Enkele leveranciers hebben deze productiecheck al doorlopen. Om te kunnen oefenen muteren in combinatie met de VTH-keten heeft een drietal provincies (deel)verordeningen geladen.
- Voor de zekerheid wordt er een TAM Omgevingsverordening ontwikkeld, die het mogelijk maakt om via de huidige technieken IMRO of DROP een omgevingsverordening te publiceren, waarbij door middel van een placeholderdocument in STOP-TPOD geladen door programma ADS gezorgd wordt dat toepasbare regels horend bij de verordening in het Omgevingsloket kunnen worden geladen. Deze TAM brengt echter extra werk mee voor provincies, terwijl ze hun verordeningen in STOP-TPOD al af hebben. Daarom hoopt niemand hem te hoeven gebruiken.

3. Criterium projectbesluit: als een rijkpartij, provincie of waterschap een projectbesluit vaststelt, moet dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet gebeuren conform de eisen van de Omgevingswet (het projectbesluit voldoet aan hoofdstuk 9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). Tijdens de overgangsfase hoeft het projectbesluit het omgevingsplan niet te wijzigen.

Stand van zaken: de functionaliteit voor projectbesluit is ingebouwd in de standaard en DSO-LV. De werking is aangetoond door het Rijk, dat erin is geslaagd een projectbesluit te laden op de oefenomgeving van DSO-LV. Nog niet alle lokale softwareleveranciers hebben deze functionaliteit nu beschikbaar. Er wordt daarom voor de zekerheid een TAM beschikbaar gesteld. Hierdoor worden waterschappen en provincies in staat gesteld projectbesluiten bekend te maken met behulp van de huidige techniek: DROP voor de waterschappen en IMRO voor de provincies.

4. Criterium omgevingsplan: Wanneer een gemeente een omgevingsplan wil wijzigen, stelt zij deze wijziging bij inwerkingtreding van de Omgevingswet vast conform de eisen van de Omgevingswet. Het gewijzigde deel van het plan voldoet aan de provinciale instructieregels en aan de instructieregels uit hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. De wijziging wordt met behulp van de geldende standaard ontsloten via DSO-LV.

Stand van zaken:

- Vrijwel alle gemeenten zijn aangesloten op de oefenomgeving van DSO-LV.
-

- Voor ieder noodzakelijke omgevingsdocumenttype zijn er inmiddels één of meer leveranciers geslaagd voor de basischeck (publiceren en muteren). Daarmee wordt aan dit criterium voor die leveranciers voldaan.
- Gemeenten die niet in staat zijn het omgevingsplan te wijzigen met de nieuwe techniek, kunnen als tijdelijke alternatieve maatregel gebruik maken van de huidige techniek (TAM IMRO). Deze tijdelijke alternatieve maatregel is beschikbaar en getest. De TAM IMRO is nodig voor het managen van de onzekerheid rondom de inwerkingtredingsdatum.

5. Criterium vergunningen en meldingen

a. Techniek vergunningen en meldingen: bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is het bevoegd gezag, en indien van toepassing zijn uitvoeringsorganisaties, in staat om conform de daarvoor geldende standaard een aanvraag of melding (artikel 14.1 Omgevingsbesluit) vanuit de landelijke voorziening te ontvangen.

Stand van zaken: meer dan 95% van de bevoegde overheden beschikt over een werkende VTH-aansluiting op DSO-LV. De laatste aansluitingen worden in het laatste kwartaal van 2022 tot stand gebracht. Aan dit criterium wordt naar verwachting tijdig voldaan.

b. Indieningsvereisten vergunningen en meldingen: bij inwerkingtreding van de Omgevingswet stellen provincie, waterschap en gemeente de informatie beschikbaar die nodig is om een aanvraagformulier in de landelijke voorziening samen te kunnen stellen. Hierin zijn ook de door hen gestelde indieningsvereisten meegenomen.

Stand van zaken:

- Voor gemeenten wordt aan dit criterium voor 100% voldaan door de bruidsschat, voor hen gelden geen aanvullende verplichtingen.
- Voor waterschappen geldt hetzelfde, wanneer zij gebruik maken van de bruidsschat. De verwachting is dat een substantieel deel van de waterschappen voor inwerkingtreding een eigen verordening zal hebben gepubliceerd waarin de bruidsschat al is verwerkt, inclusief de bijbehorende toepasbare regels.
- Voor provincies geldt dat zij toepasbare regels moeten leveren voor activiteiten die zij in hun eigen verordening vergunning- of meldingsplichtig stellen. Hier wordt nu mee geoefend door provincies op de oefenomgeving. De verwachting is dat alle provincies tijdig aan dit criterium kunnen voldoen. Mochten hier problemen ontstaan, dan is gerichte implementatie-ondersteuning vanuit programma ADS voorhanden.

c en d. Proces vergunningen en meldingen vergunningenprocedure en omgevingsvergunningen

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is het bevoegd gezag (en/of zijn uitvoeringsorganisatie) voorbereid op de gewijzigde vergunningenprocedure conform de eisen van de Omgevingswet. Hieronder valt het kunnen verwerken van een enkelvoudige en een meervoudige aanvragen. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is het bevoegd gezag (en/of zijn uitvoeringsorganisatie) in staat om aanvragen voor omgevingsvergunningen te beoordelen conform de eisen van de Omgevingswet.

Stand van zaken:

- Volgens de Mijlpalenrapportage Route 2022 van juli 2022 zijn Rijkspartijen sinds 2020 de VTH-processen aan het oefenen, zowel met als zonder inzet van DSO en eigen ICT-systemen.
- Na tryouts zijn de Rijkspartijen gaan oefenen samen met andere betrokken overheden met het behandelen van aanvragen, meldingen en informatieplichten. In 2022 is het oefenen uitgebreid naar de gehele lijnorganisatie.
- Provincies werken in samenwerking met de ketenpartners (gemeenten, omgevingsdiensten, et cetera) aan het realiseren van concept-samenwerkingsafspraken. De wijze waarop en het tempo waarin deze afspraken tot stand komen, verschilt per provincie.
- Nog niet alle provincies kunnen volledig digitaal oefenen met VTH (STAM) en toepasbare regels (STTR) waar nodig in gezamenlijkheid met samenwerkingspartners (zoals Rijk, gemeenten, omgevingsdiensten).
- De afspraken met uitvoeringsdienst(en) zijn nog niet allemaal (bestuurlijk) vastgelegd en bekrachtigd. De wijze waarop en het tempo waarin deze afspraken tot stand komen, verschilt per provincie.

- Veel waterschappen hebben samenwerkingsafspraken gemaakt. Op basis van oefenen worden deze nog verfijnd.
- Voor de gemeenten zijnde benodigde processen ontworpen.
- Gemeenten zijn over het algemeen aan de slag met het inrichten van de VTH-keten.
- Alle gemeenten hebben met hun ketenpartners in regionaal verband (provincies, waterschappen, omgevingsdiensten, GGD en veiligheidsregio's, et cetera) in concept samenwerkingsafspraken gemaakt. Het gaat dan onder andere over betrokkenheid bij het omgevingsoverleg, het samenwerken aan toepasbare regels en vergunningaanvragen en de taken die bij de omgevingsdiensten worden belegd.
- Veelal borduren gemeenten voort op reeds bestaande werkafspraken. De wijze waarop en het tempo waarin deze afspraken tot stand komen, verschilt per regio. Een uitgewerkt voorbeeld is beschikbaar op de [website van VNG](#).

3.2. Versterkte Serviceketen en calamiteitenmanagement.

In alle gesprekken, op de werkbezoeken, en bij de weging van de scenario's staat voor mij centraal dat rondom de inwerkingtreding de ondersteuning van bevoegd gezagen op orde moet zijn. Dit is dé periode waarin het nieuwe stelsel moet gaan werken. Dat betekent dat het er dan op aan komt om de samenwerking – waar alle voorbereiding op gericht was – ook te laten zien. Bij een transitie als deze is een groot gevaar dat mensen of zaken tussen wal en schip vallen. Er is ontzettend veel ingericht maar de ervaring leert dat er altijd ergens onvoorzien iets niet goed loopt. Ook zijn er voorziene tijdelijke maatregelen ingericht. Momenteel wordt een versterkt serviceketenteam ingericht en gewerkt aan calamiteitenmanagement in om samen met VNG, IPO, Unie van Waterschappen en rijkspartijen om de te transitieproblemen te lijf te gaan.

De serviceketen beoogd om de initiatiefnemers en belanghebbende, ambtenaren, adviseurs te ondersteunen, vragen te beantwoorden en knelpunten op te lossen. De serviceketen wordt gevormd door betrokken partners; bevoegde gezagen op lokaal niveau en georganiseerd in regionaal verband, landelijke informatiepunt met daarachter organisaties met specifiek expertise en oploscapaciteit op het gebied van ICT, beleidsmatige en juridische vragen,

Concreet betekent dit:

- Eerste lijn: bevoegd gezagen hebben eigen klantcontactcentra en zijn per telefoon en email te bereiken. De landelijke beheerorganisatie van het DSO-LV heeft een stevige ondersteunende organisatie ingericht. En er is een landelijke helpdesk ingericht met een telefoonnummer en uitgebreide website (IPLO). Deze landelijke en lokale organisaties werken samen en weten elkaar te vinden. Voor deze contactmomenten zijn wegwijzers en handreikingen voorbereid.¹⁰ De helpdesk IPLO neemt verdere maatregelen om de verwachte piek op te vangen. Zo komt er extra capaciteitsopbouw richting de bezetting voor de piekbelasting en intensificeert het IPLO de monitoring op vraagafhandeling (doorlooptijden, oplostijden, kwaliteit oplossingen). De bevoegd gezagen kunnen voor hun eerste lijn een beroep op de subsidieregeling, waarmee ze extra capaciteit kunnen inhuren.
- Tweede lijn: er zullen punten zijn die niet via de eerste lijn opgelost kunnen worden. Bij de helpdesk is een tweedelijnssteam ingericht om partijen te helpen die er zelf of onderling niet uitkomen. Het merendeel van onduidelijkheden en issues zullen via deze eerste- en tweedelijnsaanpak opgelost worden. Om te voorkomen dat vragen/meldingen blijven liggen zijn uitwisselingsafspraken gemaakt tussen de partners. De rolverdeling is opgenomen in het document '*A3 broekzak: de service keten*'. Op deze tweedelijns service vinden nog aanscherpingen plaats, zoals het scherper krijgen van de doorlooptijd en kwaliteit van vraagafhandeling.
- Derde lijn: de omvang van de transitie rechtvaardigt de inzet van:
 - ondersteuning waarbij de experts samenkomen en snel kunnen handelen bij meer ingewikkelde vragen;

¹⁰ De wegwijzer 26 'inrichting van uw lokale service keten' en de aanvulling hierop. Vanaf 15 oktober start de Kennisbank Omgevingswet (FAQ) die KCC- medewerkers van bevoegd gezagen kunnen gebruiken. Het vullen met vragen en antwoorden wordt gefaciliteerd, en in basis gevuld, door de landelijke serviceketen. Deze kan worden aangevuld uit het land. Vanaf 15 oktober tot 15 december worden er op verzoek 'Werkplaatsen Serviceketen' georganiseerd waarin samenwerkingsmodellen en best practices worden gedeeld.

- een calamiteitenorganisatie in de serviceketen die werkt met snelle processen bij het oplossen van incidenten en issues. Een uitgebreide aanpak is ingericht inclusief escalatie tot op bestuurlijke tafels.

Versterkte serviceketen

Initiatiefnemers, ondersteunende partijen en collega's bij overheden zullen bij technische versie issues - technisch, rondom aanvragen, over wet- en regelgeving - zich allereerst melden bij het eigen bevoegd gezag. Als partijen er niet uitkomen zijn de landelijke helpdesk en ondersteunende teams bij VNG, IPO Unie van Waterschappen en Rijkspartijen beschikbaar.

Als partijen er *dán* niet uitkomen, kunnen ze vervolgens terecht bij het versterkte serviceketenteam. Dit bestaat uit het opgerichte serviceketenteam dat bedoeld is om in te vragen op te lossen waar nodig. Issues die tussen wal en schip dreigen te vallen kunnen variëren van aard. Met een brede groep betrokken partijen kan het proces van samenwerking spaak lopen. We moeten voorkomen dat mensen van het kastje naar de muur worden gestuurd, dit vergt een direct handelen en beslissen.

Mensen en partijen moeten aangesproken en samengebracht worden. Dit om de dienstverlening naar burgers en initiatiefnemers waar te maken

Het versterkte serviceketenteam komt wekelijks bij elkaar. Het wordt gevoed vanuit de eerste en tweelijnsteams die al langer samenwerken. Er zijn hiervoor informatielijnen ingericht en partijen weten elkaar te vinden. De voorbeelden van de issues vindt u in bijlage 8. Om te ondersteunen, zijn er drie subteams ingericht te weten:

- Een specialistenteam digitalisering is gevormd met experts vanuit de beheersorganisatie van het DSO-LV, DSO-experts vanuit het programma Aan de slag met de Omgevingswet en experts vanuit VNG, IPO, Unie van waterschappen en rijkspartijen. Zij kunnen waar nodig op proces en inhoud ingrijpen en ad-hoc of structureel mensen bij elkaar brengen of aanspreken.
- Een specialistenteam implementatie is gevormd met experts vanuit de samenwerkende overheden en regionale implementatie ondersteuners. Zij kunnen individuele overheden als nodig op maatwerkniveau tijdelijk bijstaan en een breed scala aan interventies doen.
- Een specialistenteam beleid, wet- en regelgeving tussen ministeries en koepels om antwoord te geven op mogelijke conflicten tussen verschillend beleid- en wetgeving. Dit team kan ook zorgen voor het in gang zetten van wijzigingstrajecten.

Deze teams blijven tenminste een jaar na inwerkingtreding werkzaam om ondersteuning te bieden. De komende periode zal ik op basis van de ervaringen bezien waar versterking en intensivering noodzakelijk is.

Calamiteiten

Een belangrijk onderdeel van inwerkingtreding is het klaar zijn voor onverwachte of nieuwe vraagstukken. Daarvoor is het calamiteitenproces ingericht. Zodra er sprake is van knelpunten met grote complexiteit of impact, wordt het calamiteitenmanagement opgestart. Hier worden alle verantwoordelijken bij elkaar gezet en wordt gezorgd voor feitelijke informatievergadering, snelle reactietijden en de nodige escalatie, ook naar bestuurlijke tafels, Op dit moment is het calamiteitenmanagement opgezet, ingericht en loopt de training van de medewerkers. Het trainen gebeurt met simulaties waarin wordt geoefend met mogelijke incidenten. Het gaat om calamiteiten met ICT-vragen, procesvragen en inhoudelijke vragen over beleid- en wetgeving en mogelijke combinaties daarvan. Net als de serviceketen zelf kent de calamiteitenorganisatie rond inwerkingtreding een extra staat van paraatheid.

3.3. MKB-toets

Het bedrijfsleven zal een grootgebruiker zijn van de Omgevingswet en van het DSO. Daarom heeft van meet af aan overleg plaatsgevonden met de belangrijkste koepels van het bedrijfsleven. Aanvankelijk over de inhoud van de wet- en regelgeving, maar de afgelopen jaren vooral over de implementatie van de wet en het DSO. Uit de DSO-werkplaatsen zijn bevindingen naar voren gekomen waarvan de belangrijkste hieronder per categorie zijn opgenomen. In bijlage 9 vindt u de gehele MKB-toets.

Gerealiseerd.

Een voor het bedrijfsleven duidelijk herkenbare 'tegel'. Er is met prioriteit een volledig nieuw ontwerp van het DSO-loket gerealiseerd waarbij de functionaliteiten 'Aanvragen', 'Regels op de kaart' en 'Maatregelen op maat' op gelijkwaardig niveau passen in het ontwerp. Met het oog op de

toegankelijkheid is er nu een landelijk beheerde lijst op B1 taalniveau met herkenbare icoontjes. De robuustheid en performance van het DSO-loket is sterk verbeterd. De initiatiefnemer kan tijdens een aanvraagprocedure in het omgevingsloket de site verlaten en later doorgaan, aanvullingen doen op een lopende aanvraag en afgeronde aanvragen raadplegen. Tot slot: eHerkenning, het per project of aanvraag machtigen van anderen om te werken aan de voorbereidingen van een aanvraag.

Te realiseren vóór inwerkingtreding.

Laden van definitieve content (o.a. digitale formulieren met indieningsvereisten, maatregelen, voorschriften, vragenbomen voor vergunning checks, omgevingsvisies, omgevingsverordeningen, de vier algemene maatregelen van bestuur, N2000, bruidsschatten voor gemeenten en waterschappen) in de productieomgeving van het DSO-omgevingsloket. Toevoegen van vragenbomen met toepassingsbereik aan de content voor milieubelastende activiteiten om de overzichten van maatregelen specifiek te maken voor de meest gebruikte milieubelastende activiteiten, waarbij niet-relevante voorschriften zoveel mogelijk worden weg gefilterd. Tot slot: ketenmachtiging voor eHerkenning.

Besluitvorming over realisering ná inwerkingtreding.

Het DSO-loket als geheel wordt doorontwikkeld voor alle functionaliteiten. Met het oog daarop vindt monitoring plaats van het dagelijkse gebruik van het loket, naast reguliere gebruikerstesten. Het verfijnen en toevoegen van vragenbomen. Geavanceerder hergebruik van gegevens uit eerdere projecten en uit andere functionaliteiten. Het Landelijk asbestvolgsysteem (LAVS) wordt aan het DSO gekoppeld.

De rapportage met een overzicht van deze drie categorieën is momenteel onderwerp van bespreking met het bedrijfsleven. Inzet is dat eind oktober deze rapportage wordt besproken in een bestuurlijk overleg met het bedrijfsleven. Dan komt ook aan de orde hoe en wanneer de MKB-toets afgerond kan worden. In dat overleg worden ook afspraken gemaakt over de samenwerking ná de inwerkingtreding.

3.4. Monitoring en evaluatie

In artikel 23.9 van de Omgevingswet (Ow) is geregeld dat het kabinet na vijf en na tien jaar na inwerkingtreding van de OW een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk naar de Tweede en Eerste Kamer stuurt: de wettelijke evaluatie van de Omgevingswet. In de Eerste Kamer is aanvullend de motie-Rietkerk aangenomen, waarin de regering wordt verzocht een onafhankelijke evaluatiecommissie voor de OW in te stellen. De voordracht voor deze onafhankelijke commissie zal op korte termijn aan de Ministerraad worden voorgelegd. Over de samenstelling van de evaluatiecommissie en de wijze waarop hiermee invulling wordt gegeven aan de motie-Rietkerk zal uw Kamer vervolgens afzonderlijk worden geïnformeerd. Parallel aan de inrichting van de evaluatiecommissie wordt gewerkt aan een opzet voor de monitoring van het stelsel van de Ow. In deze monitor staan de verbeterdoelstellingen van de wet centraal. Over de resultaten van de monitor zal jaarlijks aan de Kamers worden gerapporteerd. Begin 2023 wordt de opzet van de monitor en het plan van aanpak van de commissie aan de Kamers toegezonden. Hierbij zal ingegaan worden op de wijze waarop de verschillende moties en toezeggingen met betrekking tot de evaluatie en monitoring van het stelsel van de Ow invulling hebben gekregen. Bij de voordracht voor de commissie is een aantal criteria gehanteerd. Naast de selectie van een ervaren commissievoorzitter die ook gezaghebbend namens de commissie kan optreden, zijn personen geselecteerd die als team in staat mogen worden geacht om de taken van de commissie succesvol uit te voeren. Daarbij is een zwaar accent gelegd op kennis van het omgevingsrecht vanuit uiteenlopende invalshoeken en specialisaties. Verder zijn twee leden geselecteerd met grote praktijkkennis, van respectievelijk de invoering van de Omgevingswet en het ruimtelijk beleid in brede zin. Tevens is een kandidaat gezocht die zijn sporen heeft verdiend in het uitvoeren van wetsevaluaties; en voor de commissie als geheel geldt bovendien dat deze evenwichtig is samengesteld naar man-vrouw verhouding en leeftijd. Namens de Raad voor Leefomgeving en Infrastructuur zullen twee raadsleden aan de commissie deelnemen.

4. Integriteit

In het overleg van de commissies voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving (IWO) en voor Economische Zaken en Klimaat/Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV) van de Eerste Kamer op 17 mei 2022 zijn signalen naar voren gekomen over het onder druk zetten van

medewerkers die zijn betrokken bij de invoering van de Omgevingswet. Naar aanleiding daarvan heeft de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan de secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gevraagd om nadere gesprekken te voeren vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de organisatie. De secretaris-generaal heeft gesproken met de desbetreffende senator en dat heeft ertoe geleid dat zich vier personen hebben gemeld die over hun ervaringen een gesprek wilden voeren met de secretaris-generaal.

Inmiddels hebben met al deze personen gesprekken plaatsgevonden. Eén gesprek leidt tot een formele klacht over het handelen van een toenmalig ambtenaar in 2018. Deze klacht wordt inmiddels conform de regels van het klachtrecht onder verantwoordelijkheid van de secretaris-generaal onderzocht en beoordeeld.

Een ander gesprek heeft niet tot een klacht geleid, maar tot een nader gesprek tussen betrokkenen over het gebeurde in 2021. Met dit gesprek en een vervolgactie is deze melding afgerond.

In de twee laatste gesprekken zijn geen klachten geuit, maar signalen afgegeven over gebeurtenissen in 2012 en 2018.

Met alle betrokkenen is afgesproken dat hun ervaringen intern gebruikt kunnen worden bij gesprekken over werkwijze en samenwerking intern en extern. De signalen worden op die manier met de organisatie besproken en gebruikt om van te leren.

Ik herhaal hier nog eens dat ik graag bereid ben elk signaal serieus te bespreken. Intimidatie past niet bij de manier waarop we werken en gelukkig herken ik dit niet in de manier waarop de gehele implementatie van de omgevingswet vorm krijgt.